

Nhân rộng chợ an toàn thực phẩm: Từ mô hình thí điểm đến mắt xích mới của chuỗi cung ứng đô thị

07:53 25/04/2026

Trong hệ thống phân phối thực phẩm tại các đô thị lớn, chợ đầu mối và chợ truyền thống vẫn giữ vai trò đặc biệt quan trọng khi cung cấp phần lớn nhu cầu tiêu dùng hằng ngày của người dân. Tuy nhiên, đây cũng là khu vực tiềm ẩn nhiều rủi ro về vệ sinh, truy xuất nguồn gốc và kiểm soát chất lượng hàng hóa. Trước yêu cầu nâng cao an toàn thực phẩm, nhiều mô hình can thiệp thực tiễn đang cho thấy hiệu quả rõ nét.

Chợ đầu mối, chợ dân sinh chuyển biến tích cực nhờ cách làm thực chất

Dự án “An toàn thực phẩm vì sự phát triển” (SAFEGRO) triển khai giai đoạn 2020-2026 tại Hà Nội và TP.Hồ Chí Minh đã lựa chọn cách tiếp cận dựa trên nguy cơ, tập trung vào những điểm nghẽn thực tế của hệ thống chợ thay vì chỉ dừng ở tuyên truyền. Các giải pháp được thiết kế đồng thời trên nhiều mặt trận: cải thiện hạ tầng, thay đổi hành vi, đào tạo tiểu thương và tăng tính minh bạch trong chuỗi cung ứng.

Tại Chợ đầu mối nông sản thực phẩm Bình Điền, dự án đã thí điểm hệ thống truy xuất nguồn gốc đối với một số ngành hàng. Thông tin sản phẩm được ghi nhận từ thời điểm nhập chợ, giúp cơ quan quản lý và người kinh doanh từng bước kiểm soát đường đi của hàng hóa. Đây được xem là bước tiến quan trọng trong bối cảnh người tiêu dùng ngày càng quan tâm tới nguồn gốc thực phẩm.

Mô hình chợ an toàn thực phẩm đang được nhân rộng, góp phần nâng cao chất lượng hàng hóa và xây dựng chuỗi cung ứng minh bạch, bền vững.

Song song với đó, khu vực kinh doanh được rà soát lại theo hướng khoa học hơn. Việc phân khu ngành hàng, điều kiện vệ sinh, phương án bảo quản thực phẩm và công tác thu gom rác thải được điều chỉnh đồng bộ. Các nội dung hướng dẫn thực hành an toàn thực phẩm cũng được truyền tải trực quan qua màn hình điện tử đặt trong chợ, giúp tiểu thương dễ tiếp cận và áp dụng hằng ngày.

Ông Nguyễn Đăng Phú cho biết điểm nổi bật của dự án là đưa ra các giải pháp cụ thể, dễ thực hiện và sát thực tế kinh doanh. Nhờ vậy, nhận thức cũng như thói quen buôn bán của nhiều hộ kinh doanh đã thay đổi tích cực, góp phần nâng cao chất lượng hàng hóa và niềm tin thị trường.

Tại Chợ đầu mối Minh Khai, các hoạt động tập huấn, hướng dẫn trực tiếp cũng giúp tiểu thương cải thiện đáng kể trong khâu sơ chế, bảo quản thực phẩm, sử dụng đồ bảo hộ và kiểm soát nguồn gốc đầu vào. Những yêu cầu từng được xem là khó áp dụng nay dần trở thành quy chuẩn trong hoạt động thường nhật.

Hướng tới xây dựng chuỗi cung ứng minh bạch và thói quen tiêu dùng an toàn

Không chỉ dừng lại ở các chợ đầu mối, mô hình chợ an toàn thực phẩm còn được mở rộng tới nhiều chợ dân sinh tại Hà Nội như Chợ Thượng Thanh, Chợ Kim Quan và Chợ Mía. Đây là những nơi gắn bó mật thiết với đời sống hằng ngày của cư dân đô thị, nên hiệu quả tác động được đánh giá rất thiết thực.

Tại các chợ này, không gian kinh doanh được sắp xếp lại gọn gàng hơn, quầy hàng phân khu rõ ràng, thực phẩm sống và chín được bố trí tách biệt. Dụng cụ che đậy, bảo quản thực phẩm được bổ sung. Tiểu thương được hướng dẫn trực tiếp về vệ sinh cá nhân, xử lý thực phẩm an toàn và cách bảo đảm điều kiện bán hàng sạch sẽ.

Đại diện Chợ Thượng Thanh cho biết hình thức tập huấn chia nhóm nhỏ, hướng dẫn “cầm tay chỉ việc” giúp người kinh doanh dễ hiểu, dễ nhớ và áp dụng ngay. Nhờ đó, thay đổi hành vi diễn ra nhanh hơn so với các hình thức tuyên truyền truyền thống.

Ở góc độ quản lý nhà nước, ông Nguyễn Thành Trung cho biết Hà Nội hiện có hơn 81.000 cơ sở sản xuất, kinh doanh thực phẩm cùng hàng trăm chợ, siêu thị. Quy mô lớn này đòi hỏi phải có cách tiếp cận đồng bộ và bền vững để nâng cao an toàn thực phẩm.

Trên cơ sở kết quả đạt được từ SAFEGRO, Hà Nội đã xây dựng kế hoạch tiếp tục nhân rộng mô hình tại nhiều chợ trên địa bàn. Các nhóm giải pháp trọng tâm gồm tăng cường truyền thông, tập huấn kỹ năng; đẩy mạnh truy xuất nguồn gốc; cải thiện điều kiện kinh doanh; sắp xếp ngành hàng hợp lý và thay đổi hành vi của cả người bán lẫn người mua.

Giới chuyên môn đánh giá việc lựa chọn chợ đầu mối làm điểm can thiệp là hướng đi đúng, bởi đây là mắt xích quan trọng trong chuỗi cung ứng nông sản từ vùng sản xuất tới bàn ăn đô thị. Khi các hoạt động kiểm soát chất lượng và vận hành chợ được chuẩn hóa, toàn bộ chuỗi phân phối sẽ minh bạch và hiệu quả hơn.

Quan trọng hơn, dự án không chỉ tạo ra thay đổi tại từng quầy hàng hay từng hộ kinh doanh, mà còn hình thành bộ tài liệu hướng dẫn kỹ thuật có thể chuyển giao rộng rãi cho các địa phương khác. Điều này mở ra cơ sở để phát triển mô hình chợ văn minh, an toàn và thân thiện với người tiêu dùng.

Từ thực tiễn triển khai cho thấy, an toàn thực phẩm sẽ bền vững hơn khi trở thành thói quen tự giác thay vì chỉ là yêu cầu bắt buộc. Nếu tiếp tục được mở rộng đúng hướng, mô hình chợ an toàn thực phẩm sẽ góp phần nâng tầm hệ thống phân phối truyền thống, giữ vai trò quan trọng trong đời sống đô thị hiện đại.

Nam Sơn